

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az év. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beíratásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyuteza 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLIVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre 1 frt.

Félévre 2 „

„Sok zaj semmiért.”

(*) A „M. P.” egyik közelebbi száma egy cikket hoz Molnár Antal tollából, s megkísérli a jóhiszemű közönség előtt a shakespearei híres vigjáték utánzását, mely ugyan vig-nak és játék-nak megjárja, de shakespearei-nek annál kevésbé.

A hangzatos czím már magában elég tréfás: „A lelkiösmeret praeventiv censurája.” — s miután nem csak Molnár ur nem szereti — a mint játszik — a censurákat, hanem számít rá, hogy jó közönsége is ellenszenvvel viseltetik az iránt: a szavakkal való játszás sem hiányzik belőle. Mert tudnunk kell, hogy a „sok zajt” a szabad vallás-gyakorlatáról szóló tjavaslat kelté Molnár ur agyában s annak különösen 6-dik cikkelye, mely szerint: „Az állam főfelügyeleti jogot gyakorol az egyház iránt s így még eddig el nem ismert felekezetek is tartoznak szervezeti alapszabályaikat a kormány elé terjeszteni, s ha azokban törvény vagy erkölcsellenes pont van, ez azt fölfüggesztheti, de köteles azt legrövidebb idő alatt törvényhozás elé terjeszteni. A hangzatos czím — mondom — már magában tréfás, sőt értelmetlenséget foglal magában, miután a lelkiösmeret elannyira — és csak is — az egyén belténye, hogy arra nézve akár előleges, akár utólagos censurát gyakorolni lehetetlen. A censura, csak akkor következhetik be, midőn a lelkiösmeret meggyőződése, mint hitcikkely, mint vallás-tételkülformába öntetik. Ugy-de a javaslat idézett §-a csak is a szervezeti (s nem hitcikkelyi) alapszabályokról szól s így nyilvánvaló, hogy Molnár Antal ur nem arról beszél, miről a tjavaslat, a „sok zaj” tehát s a szép frázisok, melyekkel magát körülövedzi, lehetnének a legnagyobb igazság — de nem itt, s nem az idézett cikkeklyre vonatkozólag elmondva.

A mi pedig a „szervezeti alapszabályok” beterjesztését illeti, azt — úgy hiszem M. A. sem fogja neheztelni, midőn a javaslat „a törvény- vagy erkölcsellenes” pontoknál ad a kormánynak „a legrövidebb időre” fölfüggesztési szabadságot. Hogy törvényeinek és az erkölcsi-

ségnek az állam érvényt ne szerezhessen azt csak a törvénytelenkedő, az erkölcs-telenkedő kívánhatja — s így M. A. ur bizonyára nem.

Fentebb értelmetlenségnek nevezők ugyan fogalmilag „a lelkiösmeret praeventiv censurája”-nak lehetőségét, — szavunkat azonban vissza kell vennünk, mert ime M. A. csakugyan azt gyakorol minden jövőendő országgyűlés, illetőleg annak többsége, fölött, — akkor, a midőn a javaslat azon pontját, mely szerint a vitás kérdést a törvényhozás elé kell a miniszteriumnak terjeszteni, üres szóbeszédnek decretálja és censurálja már előre, mely soha eredményre nem vezethetne. Nem kételkedünk, hogy M. A. ur erős profétai vocatiót érez magában, s így hiszi is joslátát, de engedje meg, ha mi, kik a tények s nem az ábrándok szerint kívánjuk hazánk ügyeit intéztetve látni, előbb bevárjuk a tényeket s az ő profécziáira nem sokat adunk.

Törvényjavaslat.

Kolozsváron országos egyetem felállítása tárgyában.

1. §. Kolozsvár szab. kir. városban országos főtanodánál egy királyi egyetem állittatik és 1870. év október havában megnyittatik.

2. §. Az összes egyetemi működés a következő három tanszakra, vagy tudománykarra különül, egymint:

1. bölcsészeti-, nyelvészeti- és természettudományi,
2. orvosi,
3. jogi és államtudományi karra.

A bölcsészeti, nyelvészeti és természettudományi karhoz kapcsolva, annak kiegészítő részéül egy gyakorlati tanár képezde állítandó.

Ezen egymással tökéletesen egyenjogú 3 tudománykar mindegyike külön álló egészet képez, saját tanárainak s önmaga által választandó decánjainak vezetése alatt.

Az egyes tudománykarok (facultates) felett áll a közigazgatási, s minden kart közösen érdeklő ügyek intézésére, s karok összesége által választott tanács és annak elnöke, az egyetem rectora.

3. §. Az egyetem személyzete áll 1-ör a tanítói személyzetből, 2-ör az egyetembe felvett tanulókból és 3-ör az egyetem házi ügyeinek viteléhez — a tanárokon kívül — szükséges tisztviselőiből.

4. §. A tanítói személyzetet képezik: 1-ör a rendes, 2-ör a rendkívüli, 3-ör a segédtanárok, 4-ör a magántanárok és 5-ör a köztanítók (nyelvek, történelem, rajz stb. tanítói.)

A rendes és rendkívüli tanárok mellé, hol a szükség kívánja, tanársegédek (assistentes) alkalmaztatnak.

A rendes és rendkívüli, valamint a segéd-tanárok és a köztanítók, ugyszintén a tanár segédek az egyetemből évi fizetést huznak, a magántanárok pedig csak előadások tartására s az azokért járó meghatározott tandíjak élvezésére jogosítvák.

Azonban kitűnő és oly tudományt mívelő magán tanároknak, kiknek a tárgyak természeténél fogva kevés számú hallgatójuk lehet, rendkívüli esetekben évi segélyt adhat a közoktatási miniszter.

5. §. A rendes és rendkívüli tanárokat a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére ő Felsége a segéd-tanárokat, köztanítókat, valamint a magán tanárokat pedig a közoktatási miniszter nevezi ki (s illetőleg jogosítja előadások tartására) oly egyének közül, kik, vagy valamely hazai egyetemen oklevéllel nyilvánítottak egyetemi tanárságra képesítettek, vagy pedig irodalmi s egyéb tudományos működésök, a tudomány mívelésében szerzett érdemeik által nyilvánosan bebizonyították képességöket.

A tanár-segédeket, az illető kar tanári testületének ajánlata alapján, hasonlóul a közoktatási miniszter alkalmazza.

Magán tanárok meghatározatlan számmal nevezhetők ki. Azonban, ha a kinevezett magán tanár kinevezésétől számított három évig meg nem kezdi előadásait, vagy ha előadásainak megkezdése után egy folytában 3 tanév alatt egy fél évig előadást nem tart, ezen esetben magán tanári jogosítottsága elévültül tekintendő.

Magán tanárok a vizsgákon a tanárokkal egyenjoguan vizsgálhatnak.

6. §. A rendes, a rendkívüli- és a segéd-tanárok, valamint a köztanítók nyugdíjra jogosított állami tisztviselőkkül tekintetnek. A nyugdíj-rendszer külön törvényben fog megállapittatni.

7. §. Ugy a rendes-, mint a rendkívüli- és a segéd-tanárok élethosszig neveztetnek ki és erkölcsi vétség, hivatali hanyagság, vagy közbüntény eseteit kivéve, sem el nem mozdíthatók, sem más állomásra, vagy kisebb foku fizetésre nem helyezhetők, sem saját beleegyezésök nélkül elő nem mozdíthatók, ugyszintén saját beleegyezésök nélkül (a tanári működésre véglegesen tehetetlenné tevő betegség eseteit, vagy öregséget kivéve) nyugalomba sem helyezhetők.

Hivatali hanyagság és erkölcsi vétség eseteiben a vádlott tanárnak elmozdittatása s illetőleg nyugalomba helyezése, vagy más állomásra áttétele felett, az egyetem összes tanárai közül sorshuzás útján alakított bíróság ítél. E bíróság sorshuzással 24 tagból áll, kik közül visszavetethet a vádlott hatot és a vádló is hatot.

A vádlott és vádló visszavetései után megmaradt tagok magok közül elnököt választanak és szavazattöbbséggel ítélnek.

A vizsgálatot is ugyan ez a fegyelmi bíróság eszközli.

Minden ezen bíróság elé tartozó esetekben rendes vádló azon kar dékánja, melyhez a vádlott tartozik. Azonban vádat emelhet az illető facultás tanári kara is szavazattöbbséggel választott megbízottja által.

Ha a fegyelmi eljárás a dékán ellen kívántatik, az egyetem rectora, vagy az illető facultás tanári kara említett megbízottja által emelhet vádat.

A rector ellen bármelyik dékán, vagy bármely facultás tanári kara (megbízottja által) felléphet vádlóul.

A vád alá helyezés s a fegyelmi bíróság megalakítása az egyetemi tanács által rendeltetik el, a vádló kívánatára. Közbüntény esetében a rendes bíróság ítélete határoz tanári állása felett is. Azonban vádlottnak a bírói vizsgálat megkezdésétől az ítélet kimondásáig tanári működése felfüggesztetik.

8. §. A tanuló rendes, vagy rendkívüli hallgatói az egyetemi előadásoknak. Rendes tanulók azok, kik az illető tanszakra kiszabott előképzettség kimutatása mellett felvételi vizsga letétele folytán az illető tudománykar tanfolyamára rendes hallgatókúl beiratnak.

Rendkívüli tanulók mindazok, kik valamelyik karba, vagy ott előadott akár csak egy tudomány hallgatására is, a kellő tandíj lefizetése mellett magukat beiratják (ha szinte előképzettségeket nem igazolják is)

A rendkívüli tanulók, ha kívánják, az általuk hallgatott tantárgyak hallgatásáról s tanúsított szorgalmukról szintén kapnak bizonyítványt, sőt az általuk hallgatott tantárgyakból vizsgát is tehetnek.

9. §. A jogi, orvosi és tanári szakpályákhoz szükséges előképzettségnek és vizsgáknak megállapítása iránt a közoktatásügyi miniszter külön intézkedik.

10. §. Mindegyik tudománykarban megállapítatnak ugyan mind a tanfolyam tartama, mind pedig azon tantárgyak, melyeket az egész tanfolyam bevégezéséig az illető szakpályára készülő rendes tanulóknak hallgatóknak és elvégezniök kell, azonban a tanulók saját választásuk szerint szabadon hallgathatják bármelyik tanár, vagy magán tanár előadásain a tantárgyakat.

11. §. Mind a rendes, mind a rendkívüli hallgatók kötelesek pontosan megjelenni azon előadásokon, melyekre magukat beiratták.

12. §. Az összes tanuló fegyelmi tekintetben a tanítói személyzetből alakítandó egyetemi bíróság alatt állnak. Az egyetemből kizárás esetében tanulók felett is a fennebbi 7. §-ban írt fegyelmi bíróság ítélt, az ugyanott megállapított eljárással.

13. §. Az egyetemi hatóságokat képezik:

1. Első fokán mindenik tudománykarnak külön rendes és rendkívüli tanáraiból álló tanári testület, a saját kebelükből évenként újra választott dékánok vezetése alatt. A dékán-választás alkalmával mindegyik tudománykar összes magán tanárai is önmaguk közül két egyént választanak, kik a saját karukbeli dékán választásánál szavazattal bírnak.

2. Másod fokán a valamennyi kar összes rendes és rendkívüli tanárai által önmagok közül

is választott s 24 tagból álló egyetemi tanács az egyetem rectorának vezetése alatt, kit szinte valamennyi karok összes rendes és rendkívüli tanárai és mindegyik kar magán tanárainak fennebb említett két-két képviselői választanak évenként újra bármelyik kar tanárai közül.

15. §. Az egyetem házi és vagyoni ügyeinek kezelésére szükséges tisztviselőket a közoktatásügyi miniszter nevezi ki. E tisztviselők fegyelmi tekintetben az egyetemi hatóságok alatt állanak és szintén nyugdíjra jogosítvák a jelen t. cz. 6. §. értelmében.

15. §. Az egyetemen szükséges fegyelmi rendtartásra s eljárásra vonatkozó szabályzatokat az egyetemi tanács javaslatára a közoktatásügyi miniszter állapítja meg.

16. §. Az egyetem anyagi szükségéi a törvényhozás által évenként megszavazandó országos erővel fedeztetnek.

17. §. A kolozsvári országos egyetem a közoktatásügyi miniszter hatósága alatt áll.

18. §. A jelen törvény végrehajtásával s az egyetemnek ezen törvény értelmében való szavazatát s igazgatását rendező részletes szabályok megállapításával a közoktatásügyi miniszter bízik meg.

Sz. 2000 u. k.—1870.

Hirdetmény.

A főméltóság magyar királyi belügyminiszteriumnak folyó hó 18-dikről 1867-ik szám alatt kelt rendelete folytán ezennel közhírré tétetik, hogy az urbéri kárpótlásra vonatkozó valószínű munkálatoknak befejezéshez közeledése, és a teljes végbejelezhetőség tekintetéből az erdély-országi megyék és vidékek, nem különben az ugynevezett visszakapcsolt részek területén lévő községekben urbériséget vesztett, de részbeni kárpótlási igényeik bejelentésével késedelmező földbirtokoknak, urbéri és dézma kárpótlási igényeik bejelentésére véghatáridőül folyó 1870-ik évi július hó 1-je tűzetik ki, mely határidő eltelté után beérkező bejelentések hivatalból vissza fognak utasíttatni: ide nem értetnek azonban azok, melyek még most az urbéri törvénysek előtt állanak, mert ezekre nézve azon jog, hogy a jogerejű ítélet kézbesítésétől számítandó 4 hó múlva bejelenthessenek, ezutánra is fentartatik. A magyar királyi földterhermentesítési alapigazgatóságtól. Kolozsvárt, február 26. 1870.

Gr. Péchy.

Felhívás.

A mult év folytán Kelet-Ásiába utazott osztrák-magyar expeditio kereskedelmi osztályának vezetője Shangai városban osztrák s magyar árumintákból kiállítás rendezett.

Egyfelől az ezen kiállítás iránt tanúsított általános részvét, másfelől azon óhajtság, hogy terményünk minél terjedtebb módon ismeretse-nek Japánban és Chinában, a mely országokkal épen most kötött az osztrák-magyar birodalom kereskedelmi és hajózási szerződést, azon indítványt meríték fel, hogy hasonló áruminták küldessenek Hongkong részére is, a shangai és japáni gyűjtemények pedig egészítessenek ki.

Hazai iparunkra nézve majdan tán fontosná válhat ezen eszme valószínűsítése céljából alólírt kamara ezennel felhívja a kerületében lakó iparosokat és termelőket, hogy ha e mustra-gyűjteményt készítményeikkel gazdagítani kívánják, küldeni szándékozt az e kamrához tegyenek jelentés. — A cikkek oda szállítását a nmlgu kir. kereskedelmi miniszterium fogja eszközölni.

A jelentések f. hó végéig a kamarához juttatandók, a hol részletesebb felvilágosítást is szerezhetni.

A kereskedelmi- és iparkamra, Kolozsvárt márczius 1-én, 1870.

Lajtantuli dolgok.

A katonai határőrvidék kérdésének megoldása, újabb meg újabb nehézségekbe ütközik. A bécsi kormány írásba tett felvételei valahára két hosszú hét után megérkeztek a magyar miniszteriumhoz. Ezen iromány hallgat ugyan arról hogy Magyarország, a határőrvidékért az állam-adósság egy részét átvegye, s e tekintetben közeledés van, a magyar miniszterium álláspontjához; de más felől, a quota felemelést illetőleg, most is csak oly távol áll egymástól a két miniszterium, mint ez előtt. A magyar miniszterek meg-egyeztek volt, hogy a quota $\frac{1}{3}$ %-kal emeltesék; de a bécsi kormány kívánságáról, hogy az államadósság egy része is ránk tolassék, tudni sem akartak. A bécsi kormány most az állam-adósság átvétele helyett, a quotát 1 %-kal akarja emelni, s így a két miniszterium követelése között még mindig 700,000 ft különbség van. De ez nem elég. A bécsi miniszterium azt is ohajtja, hogy Magyarország mondjon le, a magyar korona minden igényeiről Dalmátországot illetőleg. Sonst nichts, lieber schwager?

TÁRCHA.

EDICTUM*)

az az

Királyi Poronesiolat, meli szerint az egész Tabori állapot el rendeztetik, és az mellj minden vívőliő rendek, mihez tarciák és mint viselliék magokot, szabott regulák szerint eleikbe adatik.

Exrradatum et promulgatum in Castris nostris ad Rhyma Zombath positis die 2-a July Anno MDCXXI

37. Az magunk élés Szekerei eleöl bortsátassanak Azok után az Uraké eő kegyelmeké, kinek kinek Outhoritássa szerint rendelvén Szekereinek menetelit az Szekér Mester: Azok után az magunk seregének Szekereit. Azok után az eleöljáró és segítő seregek Szekereit — Azok után az egész gyalogságét, de eleölteők az keözeönséges zálogok szekereinek az német Gyalog szekereit bortsássa — Azok után az mely Seregek mind el rendelve lésnék, az szerent bocsiássa minden Seregnek szekereit, egymás után, mellj seregeknek rendben valo járásoknak, magunktol kérje ki a' Consignator feő Szekér Mesterünk

38. Hogy az erősb az ereőtlenben megh ne mömörítssa kívántatik ez aránt is az igazságot szem előtt viseli az feő Szekér Mester,

*) Több oldali felszólítás folytán alkalmat veszünk magunknak ez érdekes történelmi adalék közlésének folytatására. Szerk.

Valakink azért szekeőre el teőrik, és az utt szoros volna, hogy mellőlle el nem mehetnének keőleőmben, hanem ha ki vetaének az el teőrtött szekeret az utból azt semmi képpen senkinek megh ne engedje Szekér Mesterünk, hanem mingiart a Több szekeressékel célénáltassa megh és álássa heliére, hogy így egy szegény Legény is kárt, és fogiatkozást ne vallion, léssen bizonyos Gyalog seregh melléte Szekér Mesterünknek kikkel Compessalhasa az engedetleneket, Ha kik penigh engedetlenek lennének, szot nem fogadnának, hanem ez mi Edierumunh ellen garzadalkodnának, szabadsága vagion a Feő Szekér Mesternek, seőt Tisztességre Parancsioltuk, hogy kedvezés nélkül az olanokot megh büntesse.

39. Maid az Hadaktól sem esik anni kár tétel az segienségen, mint az menetelben a szekér mellett járó hitván emberektől; Vigiazása legien azért feő Szekér Mesternek arra is, és az hául járó Seregh Capitaniával jó Correspondenciát tartcsion, és senkinek az Falukot pusztítani, annál inkább égetni megh ne engediek, a' hol a' Szegani nép honn tanál lenni, semmi kárt tenai nékiek ne engedgienek, ha ki penigh az ellen is csielekednék, azon Faluban a' melyben az Latorságot cselekedni Foghiák mingiart fel akasztassanak.

Élés dolgából.

40. Szükségk képpen kívántatik, hogy az Tabor élésbeől megh ne szüküllion, mert az Hadaktól semmi inkább az éhségnél megh nem szokta ereőtleníteni, mellj csiak ugy lehet megh ha az urak igen szabadosok lehetnek, és senkiteől az kereskedő emberek, megh nem háborittatnak

41. Kévántatik azért erre a' Tisstreis egy feő Élés Mester, kiteől minden éléssel és kalmár árukkal kereskedő emberek Feügienek, a' ki mindenféle élésnek, az mi dispositionok szerént illendeő arrát Littitallion, ugi hogy az kereskedő embereknek is fáradságok és keőlesegk illendeő haszonnal megh térhessen.

42. Senki azért utakot ne állion Táborunra jeőveő, és menő semmiféle renden leveőket, se szemeliekben, se marháiookban, megh ne merjen háborgatni, tolvajlani, mert karoban peretik érette, ha megh kaphatiák.

Az Tábor Mester egiütt a' Feő Élés Mesterrel szorgalmatosan vigiasztassanak az piaczkora Táborunkban, hogy senki megh ne háborgatassék az kereskedő emberek között, ha ki penigh valakit meghaborít, azonnal a' piacs eőrzésére rendőlt Gyalog Hadnagy az oliant megh kapassa, és az profuszhoz vitesse s törvén szerént megh büntessék.

44. Eddigh is találkoztott ugy a' dolog, hogy a kiknek Élés szekerek vagion, noha újabb vono marhát talál, mind az által az eleőbbi marhát az szegény embernek nem adták megh, hanem magioknak tartották, fel mérszárolták avagy eladtak; Mely hogy el távoztassék, ereős feuyitték alatt badgiuk, minden rendeknek, hogy a' kinek újabb szekere, vagy vono marhaia találkozik az utban mingiart az eleőbbi Marhát, az Szegény embernek minden fizetés nélkül megh adgia, mert ha küleőmben csielekeszik valaki, cziak maga hanem az Hadnagiais értésünkre lévén megh büntetődik, és Fel is akasztatik érette.

(Vége köv.)

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. Ha azon már többször kimondott meggyőződésünk mellett, hogy nem sok fontosságot helyezünk, azon senki által meg nem bízott 300—400 ember józan ész ellenes törekvéseire, kik most Romában zsinatolnak, s kiknek nagy része még a zsebkendő használatáig sem jutott el a civilizációban; mindegyre visszatérünk e tárgyra, oka az, hogy a hírlapok sokat foglalkoznak azzal. Kötelességünknek tartjuk, mindannyiszor megemlíteni, a közvéleményt foglalkoztató dolgokat, ha még annál csekélyebbek is. — Ezen kívül azért is jónak látunk némely zsinati eseményt feljegyezni, mert élénk világot vet arra, hogy a Szt. Lélek egyedüluraisai miként hozzák a minden lévőt és leendő átok alatt kötelező dogmákat.

Múlt hó 22-kén, a brevium felett folyt vitában a namouri püspök azt mondá, hogy a ki annak ellene szól, nem lehet jó keresztyén. Erre a kalocsai érsek, Haynald kért szót, ki az előtt ellene nyilatkozott volt. Megjegyzé egyebek között, hogy a brevium megítélésében, a trienti atyák voltak elődei, s magok a pápák épen bűntársai. Már e szavak vihart keltettek. Tavább menve, kijelenté, hogy az egyenlenség oka, a zsinat többsége, mely új tanokat hirdet a helyett, hogy a régi tisztségben való megőrzésére figyelne. Ezen a csallatlanságot egyenesen megtámadó szavakra aztán, kitört a vihar. Az elnök cseppet sem kiáltá: „hallgass, s takarodj le onnan.” Midőn Haynald még is ott maradt borzasztó zsinat, mint a „P. N.” mondja, ordítás keletkezett. Mire aztán a szöszéket elhagyta; de az ingerültség miatt a gyűlést nem lehet tovább folytatni.

ANGOLORSZÁG mind inkább kezdi belátni, hogy az Írlandban uralgó rendetlenségeket, a jelenleg rendelkezése alatt álló eszközökkel, nem csak ki nem írhatja, de ma holnap fékezni sem képes, s ennél fogva nem marad egyéb hátra, mint hogy kiváteles állapotokhoz folyamodjék.

OROSZORSZÁG — a mi nemzetségünk elégteleneinek Mekkája — mindegyre tesz egy-egy rájuk nézve különösen tanúságos lépést, a jogtiprás mezején. Közelebbről elrejtett: hogy katolikus istentisztelet alkalmával kizárólag az orosz nyelv használtassék. A vilnai egyházmegye adminisztrátora, e rendelet minden áthágásáért, személyesen tartozik felelni. Mindezek mellett is, Mileties polgártársunk a szt. Oroszországtól várja kiszabadíttatását, a szittyá zsarnokság egyiptomi szolgaságából.

FRANCZIAORSZÁGBAN, újabb hírek szerint, el van határozva: hogy e hó 16-án, mint a császári herczeg születés napján, politikai és sajtóvétségekre általános amnesztia hirdettetik ki.

Az utóbbi zavarok alkalmával fogságba jutott 500 ember közül, még 74 van letartoztatva, azonban terhesebb gyanu egyet sem nyom.

A közoktatási miniszteriumban, az elemi oktatás ügyében, fontos törvényjavaslat készült. E javaslat az ingyen oktatást annyira széles alapra kívánja fektetni, hogy, szegénység miatt, az oktatásból senki se legyen kizárva. — A tanítók kinevezése is az iskola-igazgatóra bízott. Mind szép, és jó; de hogy a homeopathiának tanszéket állítsanak, mint mi, oda még nem jutottak el. Bizony bizony annál szükségesebbet, hogy ne mondjam okosabbat, mi is tehetünk vala. Vigasztalhat az: hogy a gazdagság zavara — sit venia verbo — ilyesmikben nyilatkozik.

ROMÁNIÁBÓL.

Marcz elején,

A múlt hónapban egy magyar honi román tanfelügyelőnek, mintegy 18 éves fia, Bukurestbe indulván, felkereste azon magyar családokat, a kik a forradalmi nehéz évek után édes atyját, mint menekültet, szívesen látták házaiknál gyermekeivel együtt.

Az ifjú e korábbi ösmeretséget most arra használta fel, hogy hazánkfiaitól pénz és egy puskaművestől két dupla puskát több ürügy alatt kiesalván, Bukurestből megszökött. A puskaműves értesülvén, hogy a jómadár Ardeleanu Eugeniu álnév alatt Erdély felé vette útját, utána akart iramodni a többi károsultakkal. Az elindulás reggelén inasának egy revolvert adott át, hogy készítse el az utra, de az inas nem a neki megmutatott revolvert, hanem egy másikat készített el. A puskaműves, a ki erdélyi román a revolvert kezébe vevén az véletlen elsült s a golyó az inas hasába repült, 24 órai kínok után a szegény székelyfiú elhalt. A román kormány a puskaművest azonnal kitette hivatalából, melyet 10 év óta viselt és átadta a törvényszéknek. A megcsaltak közül három egyén, s egyik épen az, a ki jelenleg a bukuresti ref. papi hivatal bitorolja, Ploestig el is szaladtak Eugeniu Ardeleanu után, hogy ott a rendőrség által letartóztassák, de midőn oda értek, már hült helyét találták. Valószínűleg bejött Erdélybe, hol bizonyosan kézre kerül, de Muzsa György puskaművesnek hivatala, ki inasát keresztül lőtte és a szegény székely fiúnak élete öökre veszve van!

VEGYES.

* **A képviselőház** márcz. 9—10-diki ülésén a honvédelmi ügyesség költségvetésével foglalkozott, és pedig meglehetősen élénken. A 9-diki ülés elején Deák Ferencz intézett interpellációt a pénzügyminiszterhez a házadó kivétele ügyében. — Ülés folytán nagy feltűnést okozott a miniszterelnök egy kifejezése. Simonyi Ernő ugyanis a baloldali példájára — lobbantá a miniszterelnöknek, hogy 1867-ben azt mondta, hogy „mindent megnyertünk.” Andrassy közbeszólt, hogy ő azt soha sem mondta s felolvasta a naplóból idevonatkozó szavait. „Azért engedé — ugymond, — hogy az ellenzék és lapjai e mondaton három évig rágódjanak, mert látta, hogy oly negatív téren állanak, mely ilyen kisegítőre szorítja őket. B. Podmaniczky Frigyes (baloldali) is leczkét tartott pártjának azon vádért, mintha a kormány csak jobboldaliakat nevezett volna ki honvédtiszteknek, holott ő és ő általa ajánlt s kinevezett baloldali ez állítást megczáfolja, — egyebekben is pártját fogván a kormány eljárásának. A 10-diki ülés még élénkebb volt s a baloldali aggatóságok teljes leverésével végződött. A miniszterelnök humoros replikái s Kerkapolynek meg a baloldal által is elősmert kimerítő és szakavatott beszéde fényes diadalt vitattak ki a kormánynak s eljárásának. Az ellenzék ugyan erősen védekezett azon állítás ellen, mintha a honvédséget kezdetben népszerűtlenné akarta volna: az államtitkár azonban fejökre olvasott saját lapjaiból, — úgy, hogy Jókai kénytelen volt szokott menedékéhez folyamodni, hogy a szerkesztő sem felelhet lapja minden állításáért(!). — A részletes vita még nincs egészen befejezve.

* **Az országházban**, a márcz. 11-iki ülés folytán, a miniszterelnök 10000 forintot, Lónyai miniszter 5000 forintot, s többen összesen

25000 forintot meghaladó összeget írtak alá a honvéd-rokkantak számára. Meglátjuk a baloldali, mely oly érzékeny dikeziókat szokott ez ügyben tartani, hogyan fogja gr. Andrassy példáját követni. Tisza Kálmán bizonyára nem is szól 20000 frton alól.

* **Batthyány Lajos** hamvainak a ferenziei templomból való ünnepélyes áthelyezése — Pest városa részéről — a következő sorban fog június hóban megtörténni: A hamvakat egész esőndben szállítják a múzeum csarnokába, hol a ravatal 24 óráig fog állani. Az ünnepélyes temetés d. u. 4 órakor kezdődik s a gyászistentisztelet tartásátra a primást, kéri föl. Hatvan városi képviselő fáklyát visz, a czéhek és egyletek fekete fátyollal bevont lobogókkal jelennek meg, egy szakasz polgár-lovas a városi és a Batthyány-család zászlóit viszi, a gyászlepel bojtjait 8 pesti polgár tartja, városi huszárok teljes diszben képeznek sorfalat ének- és zeneegyletek működnek közre. Meghívják a képviselőházat, kormányt, törvényszékeket, hatóságokat, intézeteket és egyleteket. A sorhelynél (mely már ki van — a család beleegyezésével — jelölve) beszédeknek fognak tartani. Az egész költséget Pest városa akarja viselni, hogy megóvja az ünnepély városi jellegét.

* **A hétfagu országos bizottság** immár bevégezte a zárszamadások vizsgálatát s véleményes jelentését — szakértők helyeslésétől kísérve — is terjesztette.

* **A városi népszámlálási bizottság** teljesen bevégezte munkáját s 8 rendbéli községi-kimutatásait, tegnapelőtti zárüléséből, felküldte a miniszteriumnak. A bizottmány javaslatot teend a képviselőtestületnek, hogy elnöke nagyon terhes munkálkodásáért, tiszteletdíjban részesíttessék. A képviselőtestület bizonyára nem is vonandja meg e kiérdemelt díjat az elnöktől.

* **Vizakna városa** képviselőjéül, a lemondott Szöcs Sándor helyett, a közigazgatás jelese: Korizmic László választatott meg.

* **A m.-vásárhelyi takarékpénztárnak** 1870. február havi fizletforgalma.

Bevétel:

Pénztármáradvány jan. 31-ről	12497 frt 92 kr
5%-os betétek 52 feltől	8402 „ 85 „
Visszafizetett váltók	24676 40 „
Előlegek	90 „ — „
Zalogkölcsonők	2723 „ — „
Befizetett kamatok	591 „ 91 „
illetékek	405 „ 13 „
Részvény átiratási díjak	6 „ — „
Megtérített kezelési költségek	11 „ 75 „
Részvénytőke befizetés	4700 „ — „
„ kamatmegtérítés	33 „ 71 „
Késedelmi kamatok	3 „ 29 „

Összesen 54141 „ 96 „

Kiadás:

Betét visszafizetés 30 félnek	3192 ft 29 kr
Kifizetett betéti kamatok	10 „ 35 „
Leszámitolt váltók	36080 „ — „
Előlegek értékpapirokra	419 „ — „
Zalogkölcsonők	2590 „ — „
Kezelési költségek	88 „ 76 „
Tiszti fizetések	176 „ 1 „
Posta és bélyegdíjak	40 „ — „
Igazgatósági jutalék 1869-re	274 „ 28 „
Pénztármáradvány feb. 28-án	11310 „ 87 „

Összesen 54141 „ 96 „

Maros-Vásárhelyt, 1870. márc. 13-án

Z. dr. Knöpfler V., Rápolty K.,
igazgató, könyvvezető.

* **Békeffy József** honvédezredes, kit a minap temettek, már a függetlenségi hadjárat

előtt az orosz császár nevét viselő: Miklós cs. k. huszárezredben mint törzstiszt szolgált; az 1848. évi függetlenségi harc kezdetével mint magyar, a magyar hadseregbe lépett át. Később az osztályok által vértörvényszék elé állíttatott, mely őt 10 évi súlyos várfogságra elítélte. A fogság ideje azonban 4 évre leszállíttatott. A koronázás után az 1848. évi honvédtisztek, kik a függetlenségi harc előtt a cs. k. hadseregben tettelegesen szolgáltak, meghatározott évi nyugdíjban részesültek, ő is ezek közé tartozván, mint volt cs. k. őrnagy 890 ftnyi nyugdíjban részesült.

* Egy fiatal angol utazó járta be közelébb Máramarosmegyét, figyelemmel megvizsgálta és jegyzetekkel is kísérte tapasztalatait, az ottani sósóban, végre Körösmezőre is elment, hol

a Tisza ered. Itt e helyben van egy igen regényes hely. egyik oldalról szirtek meredeznek ég felé, míg másik oldalról zugó csermelyek folydogálnak. A fiatal angol sokáig időzött e helyen. „Uram! eltemetnének-e engem e sziklaüregbe, ha véletlenül meghalnék?” — kérde az erdőmentől, ki kalauza volt. „Miért ne?” válaszolá ez. Ezután még több érdekes helyet látogattak meg. Másnap az angolt a sziklánál halva találták. Csak e szót lelték zsebében egy papir darabkára írva: „Uram! számolok ígéretére.”

* **Kolozsvártt.** úgy halljuk egy harmadik — és pedig jobb oldali — lap megalapítását czélozzák némelyek. Azt beszélik, hogy e lap belmunkatársai közt Mátrai Ernő (jelenleg a „M. Polgár” munkatársa) is helyet foglaland. Nem tudjuk mennyire való e hír, de magunknak is volt alkalmunk a legbiztosabb forrásból meggyőződni, hogy M. E. ur már is „elvbartájaul” valja magát egy határozott Deákpartinak.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. márczius 12-én.)

5% metalliques	61.50
5% nemzeti kölcsön	71.40
860 államkölcsön	97.80
Bankrészvény	724.00
Hitelrészvény	285.40
London	123.90
Ezüst	121.00
Arany	5.82
Földt. ment. kötvény erd.	75.50
„ „ „ magyarh.	78.75
„ „ „ horvát-slavon	83.50

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Szász Béla.

HIRDETMÉNYEK.

(79)

„VICTORIA” biztosító-társaság

Kolozsvártt.

Biztosítéki alap:

Alaptőke	1.500.000 ft. — kr.
Tartaléktőke	25.449 „ 80 „
Díjtartalék	520.748 „ 24 „
Összesen	2.046,198 „ 04 „

Forgalom:

Biztosított érték	
1868-ban	109.190,408 ft. — kr.
Bevétel 1868-ban	1.041,596 „ 87 „
Összes kárfizetés	468,139 „ — „

Biztosításokat fogad el, legkedvezőbb feltételek mellett, tűzkárok ellen, (a villámcsapás által okozott tűzkárt, úgy a kihurezolkodás és oltás körüli rombolás által szenvedett kárt szintén beleértve), lak-, gazdasági- és gyári épületek, malmak, butorok, gyári felszerelések és gépek; kereskedelmi árucikkek és rak-tárak, nyers és munkában levő termékek, mindennemű marhák, (benn égés el-len) széna, egyéb takarmány és szalmás-gabonákra nézve, úgy szabadban, mint fedél alatt.

Ez utóbbinál a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiter-jesztetik, ha a lerakodás helye iránt előre jelentés tétetett.

Alólírt vezérügynökség tisztelettel hívja fel a t. közönséget, minden biz-tosításaikkal a „Victoriához” fordulni, mint a mely a pontos kárfizetésekért nem csak évi bevételeivel, de tetemes biztosítéki alapjával is jót áll; mint er-délyi társaság, a t. erdélyi közönséget különös előnyökben részesíti, a kárait köz-tudomásulag azonnal és igazságosan fizeti.

A birodalom legjobb nevű társaságaival viszont biztosítási összekötteté-seinél fogva, a „Victoria” bármely magas értéket biztosítás alá elfogad.

Közelebbi felvilágosításokkal, nyomtatványokkal, stb. minden fontosabb ponton felállított ügynökségek, készséggel szolgálnak, ugyszintén központon a

„Victoria” biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Nagypiacz, b. Kemény J.-téle háznál.)

Maros-Vásárhely és vidéke

(29)

TISZTELT LAKÓINAK

2—2

s különösen az üzletvilágnak és iparosoknak ajánljuk magunkat ezennel kezesség és hallgatagság mellett.

HIRDETMÉNYEIKNEK

a bel- és külföld minden lapjához való közvetítése.

Jelszó: Legpontosabb és legjutányosabb szolgálat!

HAASENSTEIN & VOGLER

Bécsben, Neuer Markt, 11.

Hamburg, Neuer Wall, 50.

Lipsee, Markt 17. Königshaus.

Frankfurt ^M/_m, Grosse Gallus-strasse 1.

Berlin, Leipzigerstrasse, 46.

Boroszló, Ring, 52.

Bázel, Steinenberg, 29.

Zürich, Markt-gasse, 11.

Szt.-Gallen, Obere Grabenstrasse 12.

Genf, Peace an Molard, 2.

Stuttgart, Kronprinzenstrasse, 1. B.

Köln ^R/_m, Bobstrasse 32.

(26)

3—2

Alólírt bank igazgató-sága ezennel közhirre teszi, hogy Papp Gyula urat — a banknál tanusított eddigi ér-demei elismeréseül — Erdély-oroszra főfelügyelőül ne-vezte ki, — Papp Gyula ur hatáskörében álland: első sor-ban biztosítások szerzése, to-vábbá ügynökségek szerve-zése, és azok feletti felügye-let gyakorlata, mit midőn a t. cz. közönség tudomására hozna, marad tisztelettel A „Haza” magyar élet biz-tositóbank igazgatósága.

Koppél, s. k. Kiss, s. k.

(28)

3—16

Gazdasági és kerti

veteménymagvak.

Luczerna francia.

magyar.

Lóhere steier.

Burgundi répa.

Tarló répa.

Bükköny.

Fűmag, francia és angol.

Ákászfamag sat.

Mindennemű kerti vetemény

magvak, s mintegy 300 féle legujabb virágmagvak, legjobb minőségben és jutányos áron.

Szentjánosi Ferencz,

Kolozsvártt.